

τάσεων και αποφάσεων διαφώτισιν και καθοδήγησιν τῶν Ἀρχῶν και τοῦ λαοῦ, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν και τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου, και ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐπ' ἐσχάτων δημιουργηθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀνταρσίαν, ἧς λόγος προεβλήθη ἢ ἀπὸ δωδεκαετίας ἤδη συντελεσθεῖσα μεταβολὴ τοῦ ἡμερολογίου :

α) ἐκφράζει τὴν βαθεῖαν λύπην αὐτῆς διὰ τὴν ἄνευ λόγου δημιουργίαν ζητημάτων ταρασσόντων τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν και γαλήνην τοῦ λαοῦ και δὴ ὑπὸ κύκλων ἐντεταλμένων νὰ κηρύττωσι τὴν εἰρήνην και τὴν ὁμόνοιαν.

β) διαπιστοῖ ὅτι ἡ εἰσαγωγή τοῦ νέου ἡμερολογίου ἐξυπηρετοῦσα ἐπιστημονικὴν και κοινωνικὴν ἀνάγκην, οὐδόλως θίγει τὰ δόγματα, τὴν διδασκαλίαν και τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς ἐκκλησίας και εἶναι ζήτημα θρησκευτικῶς ἀδιάφορον.

γ) τονίζει τὴν ἀνάγκην ὅπως πολιτεία και ἐκκλησία, ἐν ἀγαστῇ ἀρμονίᾳ, λάβωσι τὰ ἐνδεδειγμένα μέτρα πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος και πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς γαλήνης.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐγκρίνει τὸ ἀνωτέρω ψήφισμα.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς καταθέτει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποσταλέντα συγγράμματα, εἰδικῶς δὲ τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν ἔργον τοῦ κ. Ἄθω Ρωμάνου «Ἐπιστολαὶ Γεωργίου τοῦ Α'».

Ὁ κ. Ἀριστοτέλης Κούζης παρουσιάζει δύο βιβλία, «Τὸ Τεχνικὸν Πρόγραμμα τοῦ Δήμου Ἀθηναίων» και «La peste d'Athènes» Paris 1935 ὑπὸ κ. J. Betteau, προσθέτων τὰ κάτωθι :

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν δύο βιβλία, ἐκ τῶν ἀποσταλέντων εἰς αὐτήν.

Τὸ πρῶτον φέρει τὸν τίτλον: «Τὸ Τεχνικὸν Πρόγραμμα τοῦ Δήμου Ἀθηναίων», ἐγράφη δέ, πρωτοβουλία και ἐγκρίσει τοῦ ἀξ. Δημάρχου Ἀθηναίων κ. Κωνσταντίνου Κοτζιά, ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς μηχανικοῦ και διευθυντοῦ τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων κ. Ἡλία Κοιμπαῖ.

Ἡ μελέτη αὕτη εἶναι ἀξία πάσης προσοχῆς, διότι διὰ ταύτης τὸ πρῶτον τίθενται αἱ συστηματικαὶ βάσεις τῆς ὀριστικῆς διαρρυθμίσεως, οὐ μόνον ὑπὸ ἔποψιν ἐξωραϊσμοῦ ἀλλὰ και ὑγιεινῆς τῆς πρωτευούσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν οικονομικῶν μέσων, ἅτινα νῦν διατίθενται και τῶν δυναμένων μελλοντικῶς πρὸς τοῦτο νὰ διατεθῶσιν. Κυρία φροντίς λαμβάνεται πρῶτον, ὅπως καθορισθῇ ἐπακριβῶς ἡ ἔκτασις τῆς ὅλης πόλεως, τερματιζομένης οὕτω τῆς ἀτάκτου, ἵνα μὴ εἴπω ἐγκληματικῆς δι' αὐτήν, τῆδε κακέϊσε ἐπεκτάσεως, διὰ δημιουργίας ἐν τοῖς

πέριξ ἀλσῶν, ὧν ἡ συνολικὴ ἔκτασις προϋπολογίζεται εἰς $7\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατομμύρια μέτρα τετραγ. Ἐπακολουθεῖ εἶτα ἡ περὶ ἐξωραϊσμοῦ τῆς πόλεως μελέτη, λαμβανομένης ἀξιολόγου μερίμνης περὶ ὁδοποιίας καὶ πεζοδρομίων, ἠλεκτροφωτισμοῦ κτλ. Ἰδιαιτέρας ὄλως σημασίας εἶναι ἡ λαμβανομένη περαιτέρω μερίμνα περὶ τῆς ὑγιεινῆς διαρρυθμίσεως τῆς πόλεως, ἣτις καὶ πλειότερον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς, καὶ δὴ διὰ καλύψεως τῶν ἀσκεπῶν ὀρυμμάτων, ὀργανώσεως τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως, τῆς ἀποκομιδῆς τῶν ἀπορριμάτων, ἰδρύσεως νέων σφαγείων, ἀγορῶν, νέου δημοτικοῦ νοσοκομείου, νεκροταφείων, ἰατρείων, λαϊκῶν λουτρῶν κτλ.

Ἰδίᾳ ὄλως ὀφείλω νὰ ἐξάρω τὴν λαμβανομένην μερίμναν περὶ ῥυθμίσεως τοῦ δικτύου τῶν ὑπονόμων τῆς πόλεως, ὧν τινων τὴν ταχίστην ἔναρξιν ἐτελέσεως πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως δέον πάντως νὰ ἐπιζητήσωμεν, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀναγκαιούσαν καὶ λίαν ἐπείγουσαν ἀποχέτευσιν καὶ τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων ἀνθυγιεινῶν βόθρων τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καθόλου δημοσίαν ὑγιείαν. Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω καλῶς ὅποια νοσογόνος ἐστὶ ὑφίσταται εἰς τὸ ὑπέδαφος τῶν Ἀθηνῶν, ἣτις πρέπει ὡς τάχιστα νὰ ἐκλείψῃ, ἐπισκευαζομένων ἢ καταργουμένων τῶν μὴ ἐν στάθμῃ παλαιῶν ὑπονόμων καὶ κατασκευαζομένου τοῦ ἀποχετευτικοῦ ἀγωγοῦ μέχρι τῆς θαλάσσης. Βεβαίως ὡς ἐτόνισα καὶ ἀλλαχοῦ (Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπ. Τόμ. ΙΘ' σελ. 557, στήλ. β' - γ') ἡ ἀποκάλυψις τῶν παλαιῶν τούτων ὑπονόμων καὶ ἡ ἐπικοινωνία τούτων πρὸς τὰς νέας ἀκαλύπτους ἔτι, δέον νὰ τύχῃ ἰδιαιτέρας ὄλως φροντίδος διὰ τὸν φόβον τῆς διασπορᾶς τῶν ἐν αὐτῇ τυχόν μεμολυσμένων μυῶν κτλ. διὰ συστηματικῆς τμηματικῆς ἀπολυμάνσεως, μυοκτονίας καὶ λοιπῶν ἐνδεικνυομένων ὑγιεινῶν μέτρων.

Εἰς τὴν μελέτην παρατίθενται σχέδια πολύχρωμα ἔτι δὲ καὶ πίνακες τῶν δαπανῶν, αἵτινες διὰ χρονικὸν διάστημα τεσσάρων τετραετιῶν ὑπολογίζεται ὅτι θέλουσιν ὑπερβεῖ τὸ ποσὸν τῶν 3 δισεκατομμυρίων δραχμῶν εἰς βᾶρος τοῦ Δήμου καὶ τρίτων.

Διὰ τῶν ἐν λόγῳ μέτρων καταργουμένης πλέον τῆς κρατούσης ἐν τοῖς ζητήμασι τούτοις ἀναρχίας εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θέλει ἐπιτευχθεῖ, ὥστε ἡ αἰωνία πόλις τῶν Ἀθηνῶν δυνηθῆ νὰ λάβῃ τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν μεταξὺ τῶν συγχρόνων μεγαλουπόλεων. Δὲν ἔχομεν ἢ νὰ εὐχηθῶμεν περὶ τῆς ἀμέσου ἐνάρξεως τῆς ἐτελέσεως τῶν διὰ τῆς περισπουδάστου μελέτης τοῦ κ. Κριμπᾶ ὑποδεικνυομένων, ἅτινα εὐτυχῶς καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Δημάρχου Ἀθηναίων ἤδη υἰοθετήθησαν.

Τὸ δευτερον βιβλίον ἀποσταλέν μοι εὐγενῶς ἵνα τὸ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ὑπὸ τοῦ κ. Γενικοῦ γραμματέως, εἰς ὃν ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου, φέρει τὸν τίτλον: «La peste d'Athènes» ἐγράφη δὲ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ J. Betteau, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων κειμένων καὶ κατὰ μετάφρασιν τούτων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ

Barrière. Ὁ πρόλογος τοῦ ἔργου ἐγράφη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ὑγιεινῆς τῆς ἰατρικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων κ. Tenon.

Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ παλαιοῦ λοιμοῦ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ ἀναφανέντος ἀρχομένου τοῦ θέρους κατὰ τὸ β'. ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἦτοι κατὰ τὸ 430 π.Χ., καὶ διαρκέσαντος, μετὰ τινων ἐν τῷ μεταξὺ διακοπῶν, περὶ τὰ 4 ἔτη. Ὁ λοιμὸς οὗτος ἐπέφερε τὸν θάνατον τοῦ $\frac{1}{3}$ ἢ $\frac{1}{4}$ τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν ἐπιδημίαν ταύτην, ὡς γνωστόν, περιέγραψεν ὁ Θουκυδίδης, αὐτὸς νοσήσας καὶ ἄλλους ἰδὼν πάσχοντας. Ἡ περιγραφὴ ὅμως αὕτη, καίτοι θαυμασία ὑπὸ λογοτεχνικῆν ἔποψιν, δὲν παρέχει, ὡς μὴ γενομένη ὑπὸ ἰατροῦ, τὰ πρέποντα στοιχεῖα πρὸς στήριξιν ἀσφαλοῦς γνώμης περὶ τῆς φύσεως τοῦ λοιμοῦ τούτου, διὸ καὶ μέχρι τοῦδε πλείστα εἰκασίαι ἐξηνέχθησαν. Τινὲς ἐνόμισαν ὅτι προὔκειτο περὶ ἀρχαίου τύφου ἐξαλειφθέντος καὶ μὴ ἀναφανέντος πλέον, ἄλλοι περὶ ἐξανθηματικοῦ τύφου, πανώλους, εὐλογίας ἢ ἄλλων νοσημάτων ἢ καὶ συνδυασμοῦ διαφορῶν νόσων.

Ὁ ἰατρὸς Betteau ἐπανερχόμενος ἐπὶ τῆς φύσεως τοῦ λοιμοῦ τούτου καὶ στηριζόμενος εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς τελευταίας πανδημίας τοῦ δαγγείου ἐν Ἀθήναις, φρονεῖ ὅτι προὔκειτο περὶ ἐπιδημίας δαγγείου. Ἡ καλοήθεια ὅμως τῆς νόσου ταύτης, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν βαρύτητα τοῦ παλαιοῦ λοιμοῦ τῶν Ἀθηνῶν, ἀναγκάζει τὸν συγγραφέα νὰ παραδεχθῆ ὅτι ὁ δάγγειος κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην ἐπιδημίαν εἶχε κακοήθη χαρακτῆρα καὶ ὅτι ἡ ἐπιδείνωσις ἐπῆλθε πιθανώτατα ἐξ ἐπιπλοκῆς ἐρυσιπέλατος.

Βεβαίως δὲν δύναται τις ν' ἀποδεχθῆ τὴν γνώμην ταύτην. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1929 ἐν τῷ συγγραμματί μου (σελ. 151) ἀποκρούω τὴν ταυτότητα λοιμοῦ καὶ δαγγείου καίτοι ἐν ἄρθρῳ μου περὶ ἐτέρου λοιμοῦ, τοῦ λοιμοῦ τοῦ Γαληνοῦ, παραδέχομαι τὸ δυνατόν ἐμφανίσεως καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπιδημιῶν δαγγείου, προκειμένου περὶ ἐπιδημικῶν νόσων μετ' ἐξανθημάτων κτλ. (ὄρ. Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. Β'. σελ. 68).

Ὁ κ. Σπυρίδων Δοντᾶς λέγει τὰ ἐξῆς περὶ τῶν ὑπονόμεων τῶν Ἀθηνῶν ἐξ ἀφορμῆς τῆς παρουσιάσεως τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου ὑπὸ τοῦ κ. Κούζη.

Λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς μνημονευθείσης ἀξιολόγου μελέτης, θεωρῶ καθῆκον νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων εἰς τὸ ζήτημα τῆς κατασκευῆς τῶν ὑπονόμεων τῶν Ἀθηνῶν, ἧτις εἶνε ἐπείγουσα, διότι, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ἡ διοχέτευσις τοῦ ὕδατος τῆς λίμνης τοῦ Μαραθῶνος, ἦτοι ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1931, φθάνει καὶ παραμένει εἰς τὴν πόλιν μεγάλη ποσότης ὕδατος, ἧτις ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξάνεται. Οὕτως ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1931 κατηναλώθησαν 11 ἑκατομμύρια κυβ. μέτρα ὕδατος, κατὰ τὸ 1934 ἡ κατανάλωσις ἀνῆλθεν εἰς 15 ἑκατομμύρια, τῆς παροχῆς κυμανθείσης

κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ 30-55 χιλιάδας κ. μ. ἡμερησίως. Εὐνόητον δ' ὅτι ἔπρε-
πεν νάποχετεύηται συγχρόνως ἐκ τῆς πόλεως ἀνάλογον ποσὸν ἀκαθάρτου ὕδατος διὰ
τῶν ὑπονόμων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται, διότι, πλὴν μικροῦ τινος μέρους τοῦ ὕδατος
ὅπερ ἔξατμίζεται, καὶ ἐλαχίστου ποσοῦ παραλαμβανομένου ὑπὸ τῶν ὀλίγων παλαιῶν
ὑπονόμων, τὸ ἄφθονον τοῦτο ὕδωρ χύνεται καθ' ἑκάστην εἰς τοὺς βόθρους τῶν
οἰκιῶν καὶ ἐμποτίζει τὸ ἔδαφος. Τὸ ἀποτέλεσμα δ' εἶνε, ὅτι τὰ ὑπόγεια ὕδατα ἀνυ-
ψοῦνται σταθερῶς, ἢ στάθμη δ' αὐτῶν ἀνῆλθεν ἤδη εἰς ἐπίφοβον ἐπίπεδον. Εἰς
τοῦτο συνετέλεσε βεβαίως καὶ ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διακοπὴ τῆς ἀντλήσεως
ὕδατος ἐκ τῶν πολυπληθῶν φρεάτων τῆς πόλεως, ἅτινα πρότερον ἦσαν εἰς μεγάλην
χρῆσιν. Ἐκ τούτου καθίσταται καταφανές, ὅτι ἐὰν δὲν κατασκευασθῶσιν ὡς τάχιστα
κατάλληλοι ὑπόνομοι, θὰ ἐπέλθῃ ἀναποφεύκτως ἐκχείλισις τῶν ἀκαθάρτων ὑδάτων
εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἐπακόλουθα εἶνε εὐνόητα.

Ὁ κ. Κωνστ. Ἄμαντος παρουσιάζει τὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐορτασμοῦ
τῆς Ἑκατονταετηρίδος τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐκδοθέντα τόμον περιέχοντα τοὺς
ἐκφωνηθέντας λόγους καὶ ἐν γένει τὰ πεπραγμένα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐκθέτει
δι' ὀλίγων τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιτελεσθὲν ἔργον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ. — Βωμὸς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Ἀργιελίκα ἐν Μαραθῶνι.

ΒΟΤΑΝΙΚΗ. — **Champignons nouveaux récoltés en Attique***, par
Jean Politis.

Cette note contient la description des champignons nouveaux que nous avons recueillis en Attique.

Alternaria Brassicae, (Berk) f. *acanthi*. J. Politis.

Maculis velutinis; conidiophoris caespitosis, numerosis, divergentibus, simplicibus, septatis, fuliginis, 40-60 × 3-5; conidiis conoideis fuliginis, 4-9 septis transv. praeditis, ad septa constrictis, longitudinaliter septatis, 30-60 × 10-12.

Hab. in foliis vivis *Acanthi mollis*, Attica prope Athenas.

Asteroma Muscari, J. Politis, nov. spec.

Maculis expansis cauliculis, primum pallide brunneis, dein obscure

* Ι. ΠΟΛΙΤΟΥ. — Περὶ τῆς ἀνακαλύψεως νέων μυκήτων ἐν Ἀττικῇ.